

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 0. 100.

MEGJELENIK HETENKÉNT CSÜZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓNYVÁLTÓ:

Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VÉCSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadóatlajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Vidéki központok.

— Irta: **Koncz Ákos.** —

Magyarország vidéki nagyvárosai az újabb időben örvendtek fejlődésnek indultak. Budapest, az ország fő- és székvárosa mellett a vidéki központokban pezsgő, eleven életet látunk. Vidéki nagyvárosaink legtöbbje maga emberségből, polgárainak áldozatkészségből és vezetőinek bölcseségéből emelkedett. Igaz, hogy sok helyen az alkotások, modern intézmények, kulturális szükségletek, a közigazgatás javítása, az emberek életének és vagyonának megvédeése súlyos terheket róttak az adófizető közönségre, de ezen befektetések és a haladó kor által megkívánt létesítések a forgalom emelkedésében, a kereskedelem és ipar fellendülésében és ami szintén nem utolsó: az erkölcsi erőben visszatérülnek.

Az állam segítő kezét jobbjára csak a fő- és székváros éri. Nem is irigykedünk e miatt az ország szívére, mert közös vagyunk, örömnünk és dicsőségünk egy igazi, minden ízében magyar főváros eszméjének megvalósítása. Még ugyan messze vagyunk attól, hogy Budapest színmagyar város legyen, de hovatovább eljön az az idő, midőn a magyarországi eréjével, melegével, fényével és a nemzetköziséget megváltoztatott, eltörlő hatalmával meghódítja a magyar királyi székhelyt.

És, habár ezt jóleső érzéssel hisszük, jól esnék nekünk, ha a vidéki nagyobb városok is élveznék valamelyes kézzelfogható módon az állam segítő kezét, még pedig most már valahára oly módon, hogy ne kellen? a támogatást nagyobb értékkel viszonzni. A vidéki központok erejére nemcsak az egész országnak, de magának Budapestnek is szüksége van, azt senki el nem viáthatja, mert nagy tévedés azt hinni, hogy a vidéki központok nagyobb arányú fejlődése életerejétől fosztaná meg a fő- és székvárost.

Helyes és ugy politikai, mint kulturális és közgazdasági tekintetűen üdvös törekvés az ország fővárosát a modern intézmények gőcspontjává tenni, de ennek nem szabad az összes életerőt elvenni a vidéki nagyobb központoktól. Ez utóbbi nem volna céltérítvány városi politika. E tekintetben sokat tanulhatunk Németországtól, hol lépten-nyomon nagy, virágzó, kulturában gazdag, kereskedelemben erős, iparban fejlett nagy városok vannak. Az ország szellemi és anyagi erejének sulypontja a német császári város, de a vidéki központok nemcsak a mult dicsőségének emlékeit őrzik, hanem az örök fejlődés útján haladva, nemes versenyre kelnek egymással, magával a központtal is.

A mi nagyobb városaink azért haladnak lassan a fejlődés útján, mert igazán csak egy forrás áll rendelkezésükre: **polgárainak áldozatkészsége.** Ennek felkötése pedig

helyütt-helyütt nagy akadályokba ütközik és a szigorú konzervatív irány nem egyszer vágja ketté a haladás szándékát. De ha ezeket legyőzzük is, a nagyobb arányú létesítések önerőnkől telnek ki, mert az állam tapasztalat szerint csak oly alkotásokban van segítségünkre, melyek végeredményükben őt szolgálják.

Ezek mind tūrhető állapotok, ha a vidéki nagyvárosok vagyonosak, mert a vagyon jövedelméből telik az üdvös alkotásokra; ott azonban, ahol a város szegény és minden létesítés csak a polgárság és közönség áldozatkészségén épülhet fel, ott bizony kellemes volna az állami támogatás ez, vagy amaz módja. Ha azután a polgárság áldozatkészsége kimerül, vagy az állam elvonja a segítő kezét, nyomban beáll a vidéki központok stagnálása, legtöbb esetben hanyatlása. Régi helyekből, hol azelőtt pezsgett az élet, kihal az akarni, tenni-vágyó szellem és mikor a fejlődés megáll, azon intézményeitől is megfosztják a körülötte levő élelmesebb városok, melyeket annak idején nagy áldozatokkal hozott létre. Nem egy vidéki várost látunk, mely összeomlott, mert nem segített rajta a hatalmas állam, emereje pedig kimerült.

Az egész országra szóló intézmények decentralizációja jó hatással volna a nagyobb vidéki központokra. Láthattuk ezt a királyi ítélőtábla szétesztásánál. Egy harmadik egyetem eszméjének megvalósulása egy egész vidék kulturáját és közgazdaságát fellendítené. Egyes állami intézményeknek a vidéki központokban való elhelyezése hállára kötelezné a városokat, melyeknek mindig kínálkozik alkalom a viszonzásra. Ellenben a városokat mindenben a maguk erejének felkészítésére utalni és az államnak minden öhajátását a maguk vagyonából és polgárainak áldozatkészségből fedezni, ez a politika talán forgalom tekintetében emellé hatással van a városokra, de más oldalról, például a kaszárnyák építésével és tisztán állami feladatokat teljesítő létesítések eszközésével önmagára és polgáraitra elviselhetetlen terheket róna és ró a jelenben is.

Emelni kell tehát a vidéki nagyobb központokat, nehogy a bennünket látogatók idegen azt higgye, hogy Budapesten kívül nincs mit keresnie. Ez a támogatás pedig első sorban az állam feladata. Minél erősebb, fejlettebb a vidék, minél gazdagabb kulturája, intenzívebb közgazdasága, forgalmasabb kereskedelme és életerealvó ipara, annál hatalmasabb, boldogabb és elégedettebb az ország népe. Erős, minden ízében egészséges vidéki központokat kell teremteni a cselekvő erők egyesítésével, vagyis az állam ne kívánjon viszonzás nélkül a városoktól mérhetlen anyagi áldozatokat, de a városok is igyekezzenek a maguk haladását jövedelmük ésszerű fokozásával előlegíteni és ez esetben a kölcsönös méltányosság és megértés eredménye az lesz, hogy erős **vidéki központok** keletkeznek, erős várak a kulturának, egészséges emporiumai a kereskedelemnek, iparnak és gazdasági életnek...

Az Ipartestület elnöki széké.

Az Ipartestület egy része f. hó 12-ikén gyűlést tartott, melyben az eddigi elnök minden érdeméről megfélekedtek, annál több dolgot írtak vala rovására. Lapunk multkori számában már elmondtuk, hogy mi a véleményünk e mozgalmal szemben. Most sem engedhetünk egy jótart sem azokból, amiket akkor a *Tóth Kálmán* javára írtunk Mert elvitatni nem lehet azt, hogy a mostani elnök híven, lelkiismeretesen és önzetlenül teljesítette tisztét. Működésében más irányt nem ismert, mint azt, melyen az iparosok érdekeit szolgálta. Szorgalmával egyesítette széles tudását, akarat erejével nemesis bebizonyította. Egy nagy különböző érzelmi, különböző természeti emberekből álló testületet vezetve, nem egyszer volt próbára tette higgadsága és igazság szeretete. A próbát mindenkor kiállotta, igazságtalan nem volt sohasem és hogy mégis mindenkinek nem tehetett kedvére, azon seiki sem csodálkozhatik, aki ismeri az ilyen számos tagból álló egyesület belső és külső vezetését. *Tóth Kálmánból* a legelőgultabb ember sem tagadhatja meg a munkát, a kötelesség tudását, az önzetlenséget, így tehát az általa elért *eredményeket* sem. Talán néha erősebb volt a szava, súlyosabb akaratának nyilvánulása, erőteljesebb a keze a vezetésben, de ne feledjük az Ipartestület elégedelme tagjai azt, hogy mindez a testület érdekében történt. Merő vád az, hogy a mostani elnök önzetlenségére jött mindazokkal a hatóságokkal, melyekkel ügyes bájos dolgot volt. Mennyivel hálásabb foglalkozás volt volna, ha *Tóth Kálmán* hagyta volna a dolgok szabad folyását és csak *tisztelességnek* és nem *munkamezőnek* tekintette volna állását. De ő meg akart felelni a bizalomnak és dolgozott azon a halad betetőzésén, melynek fatái között boldog, megelégedett, képzett és a haladás szavát megértendő tudó iparosokat akart csoportosítani. Ő azonban az ólós népszerűséget nem kereste nemcsak azért, mert nehezebb indító okból vállalta el annak idején az elnökséget, hanem azért is, mert a mindennapi tapasztalásból láthatta a népszerűség nagyon is ingadozó értékét.

Észünk agyában sincs összehasonlítást tenni a mostani elnök és az iparosvilág egyrésztnek új elnökjelöltje között. E téren nem követhetjük azt az irányt, mely minden dicsőségét és érdemét letagad, vagy le akar tagadni *Tóth Kálmánról* és működéséről. Még abban sem kételkedünk, hogy az ipartestület vezetése a jövőben szintén eredményes lesz, de megtagadnánk a szemmel látható igazságot, ha ki nem fejeznénk elismerésünket *Tóth Kálmán* iránt, ki oly nemesen töltötte be elnöki tisztét. Gyöngye, nagyon gyöngye kortesfogás az az állítás, hogy *Tóth Kálmán* nem hiva az önálló vánterületnek, amellet, még nem is felel meg a valóságnak. Mert, hogy egy tapasztalatokban megedezett elme a nagy gazdasági kérdést elől, éppen az iparosok érdekében hazafias aggodalmánál az eszmecsérek közben kifejezést, abból nem következik, hogy szembeszálljon egy nemzeti áramlattal. Legyenek az ezen kortesfogást felhasználó irak arról meggyőződve, hogy *Tóth Kálmán* ott lesz a nagy munkánál, mikor az eszme megéri és a kivitelhez nemcsak hangzatos szavak, hanem férfimunka kell.

Különben, amint értesültünk, az Ipartestület zöme teljes bizalommal van az eddigi elnök személye és működése iránt és nem csatlakozik még gondolatban sem a kisebbséghez, mely a számára készített talajon új vezetőket kíván látni. Így tehát az eddigi elnöknek megválasztása bizonyos és mi, akik minden mellékleteket nélkül, egyedül az Ipartestület jövő érdekében emelünk szót e kérdésben és nincs okunk semmi tekintetben egyoldalú álláspontra helyezkedni, örömmel várjuk azt a napot, melyen az önzetlen munka és becsületet törekvés elismerése, méltánylása és hála iránt. K. A.

A városok szerepe a magyarosodás terén.

— Irta: Balogh Sándor. —

A magyarságnak az utóbbi időkben észlelt — több rendbeli népszámlálás anyagának statisztikai feldolgozása által kétségtelenül bebizonyított — nagymérvű gyarapodása örömmel tölthet el edes mindnyájunkat. Minden egyes népszámlálás adatai fényesen bizonyítják nemcsak azt, hogy a magyarságnak természetes szaporodása jóval felülmúlja a többi nemzetiségek természetes szaporaságát, hanem azt is, hogy a magyarság asszimiláló ereje hatalmasan nyilvánul a többi nemzetiségek rovására. Ma már a tulajdonképeni Magyarországban a magyarság több mint felét, azaz 51·4% -at képezi az összes lakosságnak, amit ha összehasonlítunk az 1890-iki

népszámlálás 48·6%, vagy az 1880. évi 46·7% -ával, arra a meggyőződésre jutunk, hogy a magyarság habár elég lassan, de mind nagyobb-nagyobb részét képezi a lakosságnak, rövidesen kifejezve: lassan ugyan, de biztosan magyarosodunk; itt is bebizonyosodik az a természeti törvény, hogy minél nagyobb a tömeg, annál nagyobb a vonzóereje. Míg az 1880. évi 46·7% -nyi magyarság 1890-iki évig tíz év alatt 48·6% -ra növekedett, vagyis 1·9% -al növekedett, addig a nagyobb tömegű 48·6% tíz év alatt 51·4% -ra gyarapodott, vagyis 2·8% -al. — Ugy, hogy a magyarság évről-évre növekedő arányban hódítja meg a népességet s már ma is abszolút többségben van. Elmondhatjuk tehát, hogy az egységes Magyarország elérése nem ábránd, nem képzeltetés, hanem egy teljes biztossággal bekövetkező, a magyar nép államalkotó bölcseséget dicséret és igazoló — habár késői — eredmény is.

E tekintetben azonban — főleg az asszimiláló erőre vonatkozólag — az utóbbi időkben némi keserű vagy aggodó érzés nyilvánult meg a statisztikai irodalomban, főleg Balogh Pál munkájában, ki számszerű adatokkal akarja bizonyítani, hogy a magyarság az utóbbi időkben nagy veszteségeket szenvedett a nemzetiségekkel szemben, főleg az egyes nyelvetterületek érintkezési határain, az u. n. periferiákon. Hogy ezen állításában van némi igazság, az tagadhatatlan; sok községben igenis, a csekély számú magyarság az illető községben tulajdoni számban élő nemzetiséghez asszimilálódott, főleg a kompakt tömegben együtt élő olahsághoz és olyan más nemzetiségi vidéken, hol kis számmal fogva a magyarság a nemzetisége megőrzésére szükséges intézményeket fenntartani nem képes s ahol az állam az e tekintetben szükséges intézkedéseket elhanyagolta. Azonban az utóbbi időkben ezen irányban is hatalmas javulás mutatkozott; éppen a legveszedelmesebb pontokon állami iskolák létesültek nagy számban, pl. a millenáris esztendőben felállított rendelt 1000 állami népiskola, s azonkívül e szomorú tünét csak az amugy is lassan szaporodó községekben tapasztaltatott s az itt elvesztett keves számú renegátot sokszorosan kárpótolja azok száma, kiket a hatalmasan gyarapodó városok hódítottak meg a magyarságnak.

Általánosan elismert tény az, hogy a népességnek mind nagyobb-nagyobb része húzódik a városokba; a városok tényleges szaporodása jóval, néhol sokszorosan felülmúlja természetes szaporodásukat, s így a szaporulati többlet a vidék, szóval a községek rovására esik, onnan vonják el a városok azt a tömeget, mely a természetes és tényleges szaporodásuk közti különbséget kiegyenlíti.

Egy pár példával hatalmasan illusztrálhatjuk ezen állítás igazságát. Vegyük fel a 26 törvényhatósági város lakosságának gyarapodását a 3 utolsó népszámlálás adatai szerint. Ezen 26 város lakossága volt:

1880-ban	1.135.189,
1890-ben	1.365.823,
1900-ban	1.749.880,

vagyis az össznépségből városi lakos volt 1880-ban 8 2/3; 1890-ben 8 9/10; 1900-ban 10 4/5; — e pár adat tehát kétségtelenül igazolja a fenti állítás helyességét, de igazolja azt is, hogy ha csak a községekben hódít némi tért az idegen elem, olyan helyen hódít, amelyből a városok szívják fel a fejlődésükhez szükséges emberanyagot; ez állítást a rendezett tanácsú városok népessége is igazolná, de ily részletekre kiterjeszkedni nem akarok, ragaszkodom csak a tulajdonképeni városokhoz, a törvényhatósági városokhoz. — Tehát, mint fentebb említém, a városok gyarapodása jóval felülmúlja a községek szaporodását, már pedig a városok, mint a statisztika minden államban kétségtelenül igazolja, azon nemzetiség javára érvényesítik asszimiláló erejüket, mely az állami hatalom gyeplőjét kezében tartja s rendelkezik azon eszközökkel, melyekkel az uralkodó nemzetiséget erősítheti; ebből kifolyólag tehát hazánkban a magyarságot szolgálják e tekintetben is a városok s a helyes politika e tekintetben egyedül a városok fejlesztése.

Most térjünk át azon tételnek számszerű bizonyítására, hogy a magyarosodás főleg a városok által eszközöltetik. Mindenekelőtt nézzük meg a magyarságnak az össznépséggben elért térfoglalását. Az összes népességből magyar volt:

1880-ban 6.403.687, vagyis a népesség 46,7% -a;
1890-ben 7.356.374, „ 48,6 „
1900-ban 8.632.630, „ 51,4 „

Ezen magyarságból a 26 törvényhatósági városban lakott:

1880-ban 702.681, a magyarság 10,9% -a;
1890-ben 912.369, „ 12,4 „
1900-ban 1.283.494, „ 14,8 „

Mig tehát a magyarság a községekben 1880-tól 1890-ig 743.499 lélekkel, vagyis 13% -al emelkedett, addig a városok magyarsága ugyanezen idő alatt 209.688 lélekkel, vagyis 20,8% -al szaporodott; 1890-től 1900-ig a községek 904.631, vagyis 14,03% -al, a városok pedig 371.125 lélekkel, vagyis 40,6% -al növekedtek. Mindkét, egy a vidéki, mint városi szaporodás fölélmek az országos szaporodási, 9 és 10% -a közti - arányt. Ime! mily hatalmas fejlődés! Most nézzük meg a magyarság fejlődését csak a 26 városban. A magyarság száma volt, mint említettem, a 26 városban:

1880-ban 702.681, az összes városi lakosság 61,9% -a;
1890-ben 912.369, „ 66,8 „
1900-ban 1.283.494, „ 73,35 „

ami pár adat azt bizonyítja, hogy a magyarság a városokban természetes szaporodását többszörösen felülmúló arányokban növekszik, ez pedig a bevándorlásból kivül, mely az egész szaporodást nem fedezi; nem magyarázható mással, mint az idegenek beolvadásával. De még szembetűnőbben bizonyítja a városok említett szerepéről sokáig tétel igazságát a statisztika, ha nemcsak a magyar ajkú lakosokról nézzük, de figyelembe vesszük az összes magyarul tudó népességet. E 26 városban a magyarul tudók száma így növekedik:

1880-ban magyarul tud 877.000, az összes városi lakosság 73,7% -a;
1890-ben 1.068.145 „ 79,50% „
1900-ban 1.488.845 „ 86,7% -a „

téhat látható, hogy nemcsak a tiszta magyarság növekszik hatalmasan, de az idegen ajkúknak is mind nagyobb-tömeget hoztak a városok a magyar nyelv tudásába s adják meg nekik az alkalmat a magyarsághoz; míg az összes városi idegen ajkú lakosságból 1880-ban 30,7% -a, 1890-ben 38,2% -a, addig már 1900-ban 45,8% -a idegen ajkú beszél a magyar nyelvet. Vagyis, míg a városi magyarság aránya egyre növekszik, az idegen ajkúaké pedig egyre csökken, addig ennek a csökkenő arányszámú idegen ajkúknak egyre nagyobb része sajátítja el a magyar nyelvet. Ez világos és megdönhetetlen tény, mégis felvehetjük azt az állítást, hogy elsajátított elsajátíthatják ugyan a magyar nyelvet, de ezekben nem válnak, s így a magyarságra ez nem nyereség. Ez a tétel állhat a nemzetiség kis részére, de a többségre nem. Hiszen minden számadat nélkül tudvalévő dolog, hogy a város környékén élő s óriási módon magyarsodó sváb községek elmagyarosított lakossága érzelmeiben is magyarrá vált és válik. De vegyük például a nemzetiségéről környezett Sopron példáját. Ugy-e, ha az az állítás igaz volna, a magyarság szaporodása mellett szaporodni kellene - ha már csak a természetes szaporodás hátterén belül is - a nemzetiségnek is, s mégis mit mutat Sopron? 1890-től 1900-ig itt a 8104 fős városi magyarság 11,769-re szaporodott, míg a tíz év előtti 19,109 főnyi idegen ajkúak száma 18,859-re csökkent, pedig az egész város szaporodása ugyanezen idő alatt 3415-re nőtt: 1890-ben magyarul tudott az idegen nyelvék közül 5923, vagyis 31%, 1900-ban 7540, azaz 39,7% -a. Ime, itt tehát tényleg is csökkent az idegen ajkúak száma, ami azt bizonyítja, hogy érzelmeiben is magyarrá váltak, különben honnan volna magyarázható tényleges csökkenése e nem-magyar ajkúknak?

Nézzük Pozsonyt, e nyugatmagyarországi nagy várost, mely inkább Bécs, mint Budapest centripetális erje alatt áll. 1890-ben 52.411 főnyi lakosságából csak 10.433 lélek vagyis 19,9% -a volt magyarul ajkú, addig 1900-ban a 61.537-nyi lakosságából 18.764 vagyis 30,5% -a. Mig tehát az idegen ajkúkn 10 év alatt 815-tel növekedtek vagyis a 80% -os nemzetiség 2% -al szaporodott, addig a 20% -ot tevő magyarság ugyanazon idő alatt 8311-el, azaz 79,8% -al gyarapodott! Ez az óriási és feltűnő szaporodás szintén nem magyarázható mással, csakis az idegenek magyarrá válásával.

E számadások felsorolását íveken át lehetne folytatni, de minden egyes számadat csak azt a tételt igazolná: a magyarság haladása, szaporodása, az idegenek beolvadása csak a városokban történik, ezek, hogy úgy fejezzem ki magamát, a magyarság köhői. Azért azon ez-el felé, hogy megteremtünk minden igaz magyar lélek szívében álmát, fenségét, vágyát, az egységés, a magyar Magyarországot, egyik leg-főbb eszközök a városok fejlesztése, erősítése; úgy az államnak minden rendelkezésére álló hatalmi eszközök, mint a magyar társadalomnak minden erejével azon kell ügyezni, hogy a városokat segítse, erősítse vagy közvetlenül ipartelepek, iskolák, közlekedés stb. létesítésével, illetve fejlesztésével, vagy közvetve a városok térheinek könnnyítésével, például átrunasztott hatáskörben teljesített kádások megteremtésével. Csak így lesz elérhető az egységés Magyarországot megteremtése, amny százados törekvés és reménynek vágya és célja, csak így érhetőnk el viharos mult után boldogabb jövőnk!

A debreczeni kölcsön-segélyzőegylet mint szövetkezet XXI-ik évi zárószámadása

A Huszonegy év mult eljött, azóta, hogy a debreczeni kölcsön-segélyző egylet közgazdaságilag áldásos tevékenységet megkezdett. Ezen idő alatt lakosokd nem ismerő bunalommal, bölcs vezetéssel, szolid üzleti elgök szemmelárrásával az életét magból hatalmas útra lett. Agy megmozdított és gyümölcsöt érvől-nyve gazdagabban adta azoknak, kik vele összekötésben állnak. Ezen huszonegy év alatt nem hanyatlott egy pillanatra sem, nem stagnált, hanem feltárhatóan halad az az egyenes úton, melyet alakulásánál kijelölt: a cél felé. Népszerű lett nem olosz, banális eszközökkel, hanem az egységés üzleti szellem-ükötve, erje folytán. Nem kísérletezett vakmerően, hanem számolta a viszonyokkal, akkor hozott be életébe egy-egy új eszmét, midőn ezt a kivételre megérte látni. Nem csoda tehát, ha tagjai többsége családok, hanem érvől-nyve nagyobb bizalommal voltak azon intézmény iránt, mely nem öns-cserek elérésén fáradozott, hanem egy nagy erényre szoktatta az embereket: a **takarékoságra**. Az erkölcse mellett az anyagi boldogság eszébe: nyugtató és nyugta ezen intézet főeszméinek és módosának egyaránt olosz kölcsönével, egy szolgálatot téve azokra: a kereskedelem, ipar, mezőgazdaság és az egységés erve érdekeinek. Ma már ezen intézet az ország legelsőteljesre-meltyebb üzlete. Alapja épp oly erős, mint amilyen kemény és magfontolt volt az az óra, melyben alapításának eszméje megszületett. Hogy ez így vagy éllér eredményre igazolják. Mert egy pénzintézet és szövetkezet legnagyobb dicserője, ha az a köz érdeket szolgálja és a közgazdasági élet terén mozgó, fáradozó, dolgozó emberek haladásának könnnyebbítését célozza. Vezetésében erő, acélosított akarat, az üzlet minden ágára kiterjedő skatudas, páratlan lelkiismeretesség nyilatkozik meg. A nagy és az intézetnél szerves összefügésben élő kezűség érdekei dímborodnak ki az igazgatóság háttéröztaiban, következetes intézkedéseiben.

Az intézet haladását, kiterjedt üzleti körét, virágzását első sorban **Szántó Sámuel** dr. igazgatónk köszönheti: Mkor 1884. február 2-ikán az egylet élete megindult, talán egyedül ő állott reménytelj lelkében a bölcses ölt. Jövőbe látó szeméi nem tévedtek, mert már az első hetekben megindult az érdeklődés az egylet iránt. Nagyban fokozta az érdeklődést lenyeri **Zádor Lajosnak Szántó Sámuel** doktorral kárléve haladó munkássága, szervező erje és nagy társadalmi súlya. Egyenlő erő elhatározással, mindig egy célra egyesített törekvéssel növelték, fejlesztették, gyarapították az egyletet. És két évtizedet meghaladó közös munkájuk nem vesztí kárba, hanem gyümölcsöző volt és az mai napiglan. Világosan igazolja ezen állításunkat a debreczeni kölcsönsegélyző egyletet XXI. évi **zárvéradása**, mely 16 alapvonalaisában a következő örökérvényes adatokat tartalmazza:

Az igazgatóság belső működésére nyugodtan állíthatjuk, hogy az igazgatóság mindenkor azon célét tűzte ki maga elé, hogy a tagoknak minél nagyobb előnyöket nyújthasson. Ez vezette az igazgatóságot akkor, midőn az elszámolási kölcsönök rendszerét kezdeményezte, mely a tagokat a külön fizetésre kámat terheltől szabadtítja meg, a nélkül, hogy magát a kölcsönt tenőn drágábbá. Elisik tehát az a különben is alapatlan vád, mintha a tagok azt, hogy hat éven keresztül az egész kölcsönösség után fizetik a kamatokat, tulmagas kamatot fizetnének. Elszámolási kölcsönöknel senki sem fizet többet, mintha külön törlesztés kölcsönt venne fel, anélkül azonban, hogy a törlesztéses kölcsönök hátrányai viselő.

doktornak a diszpolgári oklevelet. Az ősz tudós hálával fogadta a megtiszteltetést és kérte a küldöttséget, hogy állják a Rákócziiban megtestesült nemzeti erényeket.

— **Hivatals eskü.** *Mile* Pál helyettesített rendőrfogalmazó hivatali esküjét a tanács színe előtt a folyó hó 13-ikán tartott ülésben tette.

† **Közigazgatási-bizottsági ülés a megyénél.** Hajdu vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 13-ikán tartotta ülését Domahidy Elemér főispán elnöklésével. Az ülés elején *Wassprémy Zoltán* főjegyző a kegyelet nemes és igaz hangján emlékezett meg a nemrég elhunyt *Soltész Farkasról*, ki a vármegyeinek hosszú időn át értékes és munkás tagja volt. A kegyeletes szavak után az egyes előadók bemutatták jelentéseiket.

— **Antal Miklós százados halála.** Antal Miklós százados f. hó 9-ikén elhunyt. Temetése nagy katonai pompával és Debreczen ur. közönségének részvétele mellett ment vége. Áldás emlékére!

(:) **Lefoglaló adópénztár.** Ilyen is megessett Keskeméti városában. Huszár Deszö ügyvéd ugyanis egy állami tisztviselő lakáspénzét leltitotta. Azóta a tisztviselő meghalt, a miniszteriumból azonban annak idején kevesebbet tartottak vissza a követelési fejében, mint amennyit kellett volna. Ezért az ügyvéd az idén beperelte a kincstárt és a pert megnyerte. Bár a per most felebezzés alatt áll, a felperes végrehajtásilag foglaltatott követelésnek biztosítására. Az adóhivatal azonnal táviratozott az igazságügyi miniszteriumhoz a zár feloldása iránt.

— **A Polgári-kör közgyűlése.** A *Polgári-kör*, ez a szépen haladó és a társadalmi életet élénkítő társaság f. hó 12-én tartotta évi rendes közgyűlését, mely tisztújításról volt egybekötve. A volt elnököt: *Vescey Imrét* nagy lelkesedéssel újabb megválasztották, valamint a tisztikar többi tagjait is. Alelnök lett: *Czegledi Gyula*, főjegyző: *Kerékygáttó József*, jegyző: *Raics Gyula*, pénztáros: *Dávid Mihály*, könyvtáros, *Horkay Lajos*, ügyész: *Buday Gyula*, gazda: *Bán Imre*, számvizsgálók: *Kovács Mihály* és *Lévay Gyula*. Végül megalakították a választmányt.

§ **Névszerinti szavazások.** A legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen két névszerinti szavazás fog történni és pedig: az elphi 18 hold 663 □ öl területű szántó- és kaszálóföld elidegenítése felett a névszerinti szavazás, második a kereskedelmi és iparkamara tulajdonát képező *Hatvan-utcai 23. sz. háznak* kulturális célokra megszerzése tárgyában pedig harmadik ízben fog megejtetni.

† **A téglavető-telepek ügye.** A régi téglavető-telepen lakók azon területet, melyen laknak, meg akarják venni, 35,000 koronát ajánlván fel a városnak. A jog- és pénzügyi bizottság f. hó 13-ikán tartott ülésében foglalkozott a telepek kéréseivel. Hosszas eszmecsere után a bizottság úgy határozott, hogy bízzák meg a mérnöki hivatal azzal, hogy jelenlőn ki valamely, a városhoz közel eső területet, hová a téglavető lakói áttelepíthetők volnának. A jog- és pénzügyi bizottság határozatát helyesleljük, de ezzel kapcsolatban itt volna az ideje gondoskodni olyas szabályrendeletéről, mely a városi maholnap teljesen körülvevő falusias gyűrű képződését meggátolná. A mostani állapot ugyanis tart-hatatlanná válnak, ha egy darab kis értékű földje, azt nyomban parcelláztatja és telepet csinál. Elhisszük, hogy ez jövedelmező foglalkozás, de hogy ebből haszna volna a városnak, kereken tagadjuk.

† **Halalozás.** *Kulcsár József* földbírtokos, életének 84-ik, boldog házassága 53-ik évében f. hó 12-ikén elhunyt. Halálát özvegye és nagy kiterjedésű családja gyászolja.

— **Színházi vizsgálat.** Az állandó színházvizsgáló bizottság a héten megtartotta a rendes havi tüzvizsgálatot és mindent rendben talált.

— **A városi múzeum megnyitása.** A városi tanács a városi múzeumot a *Csokonai* ünnepség alkalmából nyitja meg. A község azonban addig is megtekintheti a múzeumot.

— **Kozma László kinttötése.** *Kozma László*, a debreczeni országos tanítói árvaaház igazgatóját a kulturminister az országos közoktatási tanács rendes tagjává nevezte ki. A kinttötés a tanügy jeles munkáját, valóban érdemes férfúért.

(:) **Csiky László jubileuma.** *Csiky László*, városi színház-művésze f. hó 15-ikén töltötte be szülinévnapjának 25-ik évét. A mozdott nap elején az előadás előtt nyílt színen *Oláh Károly* közművelődési tanácsnok üdvözölte szép beszédével az ünnepelt, átadván neki a város közönségének koszorúját. Majd *Makó Lajos* igazgató beszélt, kiemelve *Csiky László* bokros érdemeit, végül *Palágyi Lajos* az ifjúság nevében üdvözölte a jubilánst. Előadás után a művész tisztelére vacsora volt az Angol-királynő étkező termében.

Angol plaidek és takarók, svéd borkabátok Borsos Katánál.

Uri dívat, kalap és fehérmű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacc-u. 44. dr Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérműeket és kelenygeket mérték szerint a legszebb kivitelben készit.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszerek-raktárában
gyógyszerészi különlegességek
és illatszerek
a legnagyobb választékban kaphatók.
Eredeti francia és angol gyártmányok.

Hajduvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

114/1905.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál 3 (három) rendőrfogalmazói és 1 (egy) irodatiszt állás üresedett meg. Ez állások közül egy rendőrfogalmazói állás kinevezés, két rendőrfogalmazói és az irodatiszt állás pedig az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen választás útján fog betöltetni.

A rendőrfogalmazói állások mindegyike évi 1800 korona fizetés és 400 korona lakpénzből, az irodatiszt állás pedig 1400 korona fizetés és 300 korona lakpénzből álló javadalmazással van egybekötve.

Azok, akik ezekre az állásokra pályázni kívánnak, s a törvényes minősített kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényeiket hozzájáruló évi márczius hó első napján nyolcnyival is inkább nyújtják be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra is pályázatot nyitnánk.

Debreczen, 1905 február 14.

Domahidy Elemér,
főispán.

MEGHÍVÁS.

Az Alföldi Takarékpénztár Debreczenben

(Részvénytársaság)

XXXII. évi rendes közgyűlését

1905. évi február hó 26-án, délelőtt 10 órakor

saját üzleti helyiségében tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívtnak.

Az igazgatóság jelentése, a mérleg és zárszámadások az intézet iróadjában 1905. évi február hó 1-től az érdekeltek által megtekinthetők.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a zárszámadásokkal és nyereség felosztása iránti javaslattal.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Két sorrend szerint kilépő igazgatósági tagnak választás utján betöltése.
4. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.
5. Négy választmányi tagnak megválasztása 3 évre, 1 választmányi tagnak 2 évre és 1 választmányi tagnak 1 évre.

Az igazgatóság.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet

IX. évtársulatába beiratkozások és felvételek mulasztási illeték felszámítása nélkül február hó végéig eszközölhetők.

A szövetkezet tagjainak a legutóbbi négy évi ciklus alatt 72,611 K 44 f. hasznót eredményezett, melylyel a törzsbetétek teljes 6% kamatoztatását biztosította.

Nyolczéves törlesztéses jelzálogi, valamint személyi hitelre kiadott kölcsöneit a közönség megelépedően nagy mértékben veszi igénybe.

A kölcsönkamatoknak a heti befizetésekkel egyszerre s egy összegben lehetővé tett fizetése, továbbá az utólagos kamatelszámolással engedélyezett kölcsönök a hiteltkereső közönség nagy kényelmére és előnyére szolgálnak.

Az igazgatóság legújabb határozata szerint 2000 koronán felüli kölcsönöknél a 6% kamaton túl semminemű kezelési illeték nem számítatik, valamint elhárított a betegek azon hátránya, hogy felszámolt betéteiket a rendes közgyűlés megtartásáig gyümölcsözetlenül visszatartották, amennyiben az igazgatóság határozata szerint ezután a felszámolt évtársulat betétei után a kifizetésig kamat megtérítést fog nyújtani.

Bejelentések a IX-dik évtársulatba naponként 9-től 12-ig, délután 3--5-ig eszközölhetők az intézet Piacz-utca 83. szám alatt levő hivatali helyiségében.

==== A ====

bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek

a naponta felmerülő

gyógyszer-ujdonságok, hasonszenvi gyógyszerek,

kötszerek, szépítőszerek

legnagyobb raktára Debreczen és vidékére

Mihalovits J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti laboratoriuma

◆ * Debreczenben, * ◆

Főpiacz 31. szám, a városházzal szemben.

HASZNOS!!

és kell tudni mindenkinek Debreczenben, hogy Piacz-
utca 51. sz. a., a Csanak
fűszerüzlet mellett levő
ruhacsarnok feloszlik és
az ott raktáron levő min-
den alkalomra szükséges
férfi-, fiu- és gyermekruha
mig a készlet tart mesés
olcsó árért lesz eladva.

Mindenki ragadja meg
ezen alkalmat mert ott
kevés pénzért nagy bevá-
sárlást tehet.

Porcellán kályhák

budweissi és honi gyártmányokban.
Cserép-kályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu **multiplikátor** betétet felelősség mellett ajánlom.

Moldingi rendszerű, valamint multiplikátor-betétű kőpenyes kályhák, acézl és zománcozott kőpennyel.

Konyhák, magyar tornyos és francia rendszerben, valamint porcellán burkolatban.

Fűrdőkádak horganylemezből, festve és fűtőkészülékkel, valamint porcellán burkolattal.

Vas- és rézútorok legnagyobb raktára.

Legelősből bevásárlási forrás.

Tóth Gyula Debreczen, Piacz-u. 20., 27.

60 krajczár

1 liter legfinomabb

ANTRACEN-TINTA.

Piacz-utca 12.

(Stenczinger ház)

a pipirkereskedésben.

Debreczen szab. kir.
város könyvnyomdája

Városházépület. (Kossuth-utca.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a leg-egyszerűbbtől a legdíszesebbig, jutányos ár mellett.

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legdíszesebben állíttatnak ki. — V i d é k i megrendeléseket pontosan eszkozők.

Tartós betűércből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos ár mellett a legrövidebb idő alatt szolgálunk.

Sörgönczím: VÁROSI NYOMDA.
Telefon: 270. — Alapítatott 1561-ben.

Ruhafestő

és vegyszertisztító intézet

HABÉCZY ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehernemű
Gőzmosoda!!!

ELADÓ

esetleg

KIADÓ

NYARALÓ

(4 szoba, fürdőszoba, terraszb. stb.)

a Séta-kertben

— a Nagyerdő alatt. —

Kétmalom-u. 6 számú

HÁZ

300 □ öl udvarral.

ONDÓDI SZÁNTÓ- FÖLD CZUCZÁBAN.

Tudakozódhatni

a VÁROS szerkesztőségében
(Városház, földszint 7).

TELEFON 308. **MELOCCO PÉTER** TELEFON 308.

GYŐR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdúmegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványozóaklap.
Műkő- és Csementárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **karmantus** és **csömbszőit** Csementesövek, Csatornázás.
Beton és Granito Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.